

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Χρόνου φείδου

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σεβασμός του χρόνου των άλλων

Καλοκαιρινές διακοπές 1988. Όλοι ελπίζουμε ότι θα βρούμε επί τέλους λίγο χρόνο για ν' ασχοληθούμε με όλα εκείνα που δεν προλάβαμε ν' αρχίσουμε ή να τελειώσουμε μέχρι τώρα. Νά, λοιπόν, ή ευκαιρία να εκμεταλλευτούμε τις χαμένες ευκαιρίες του παρελθόντος. Ο χρόνος ανοίγεται μπροστά μας και όλοι ελπίζουμε ότι θα μπορέσουμε να υπερβούμε τον νόμο του αδιαχωρήτου. Χρόνος, λοιπόν, για όλους και για όλα. Πρωτ' απ' όλα χρόνος για να σκεφτούμε τον χρόνο των άλλων.

Έχουμε άραγε σκεφτεί, ότι αν ο χρόνος είναι χρήμα —σύμφωνα με την αγγλοσαξωνική ρήση *time is money*—, πόσο εκμεταλλευόμαστε τους άλλους «οικονομικά» όταν αδιαφορούμε για τον χρόνο τους; Στο τηλέφωνο, στον δρόμο, στο γραφείο, στο σπίτι.

Ζητάμε άδεια, κατ' εὐφημισμό, ν' απασχολήσουμε κάποιον δήθεν «για δύο λεπτά» και τα δύο λεπτά γίνονται τέταρτο και μισή ώρα. Έπισκεπτόμαστε κάποιον «για λίγο» και ή επίσκεψη καταλήγει να χαρακτηριστεί ως αρμένικη. Παρακάμπτουμε την σειρά προτεραιότητας άλλων ανθρώπων που προηγούνται σε διάφορες υπηρεσίες, «μόνο για μια μικρή πληροφορία ώστε να μην περιμένουμε άδικα στην ουρά» και καταλήγουμε να συζητάμε άνετα το πρόβλημά μας με τον υπάλληλο, υπό τις διαμαρτυρίες των άλλων αδικημένων, αδιαφορώντας ή και κατηγορώντας τους ότι δεν μπορούν να υπομείνουν ούτε μισό λεπτό καθυστέρηση.

Ο χρόνος όπως όλοι μας γνωρίζουμε είναι μέγεθος υποκειμενικό. Ακόμα και τα ρολόγια που προορισμό

τους έχουν να μετρούν τον χρόνο σταματούν... συνήθως όταν πρέπει να μας χρονομετρήσουν. Κλεψύδρες που κλέβουν... τον χρόνο.

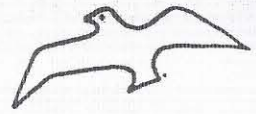
Ζητούμε, για παράδειγμα, τον λόγο να παρέμβουμε για λίγο σε μια συζήτηση κατά τη διάρκεια μιας συνάξεως και κάνουμε μια δεύτερη διάλεξη επί του θέματος. Στα μαθήματά μας υπερβαίνουμε τον χρόνο της παραδόσεως επειδή πιστεύουμε πως όλα τα ενδιαφέροντα ζητήματα συγκεντρώνονται προς το τέλος και άπορούμε γιατί παρατηρείται κάποια άνησυχία στο άκροατήριο.

Στα κηρύγματα πολλές φορές παρασυρόμαστε από τους «ελεύθερους συνειρμούς». Το ένα φέρνει το άλλο και έτσι καταλήγουμε να διπλασιάζουμε ή και να τριπλασιάζουμε τον χρόνο της ομιλίας μας, λέγοντας ενδεχομένως ενδιαφέροντα πράγματα, τα οποία όμως ναρκωθούν τον αρχικό μας στόχο.

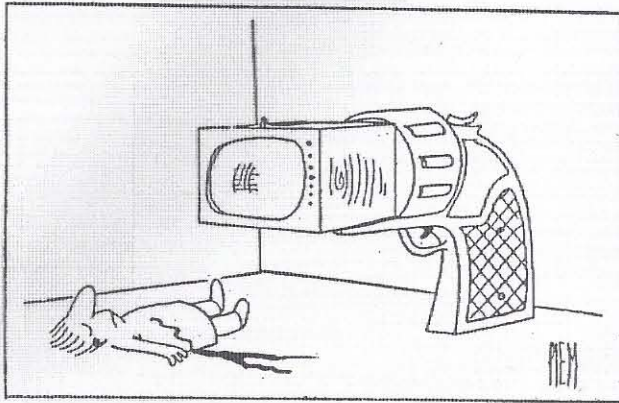
Είναι πραγματικά μέγας ο πειρασμός να έχεις απέναντί σου ανθρώπους που κατά κάποιον τρόπο είναι υποχρεωμένοι να σε ακούσουν χωρίς να μπορούν και να σε διακόψουν. Αισθάνεσαι μία δύναμη και μία έξουσία την δυνατότητα να τους καταδυναστεύεις. Γι' αυτό και ή εὐθύνη είναι μεγάλη. Ο σεβασμός για τον άκροατή συνιστά άλλωστε ὄρο ἀπαραάβατο.

Όφείλουμε, όμως, να δημολογήσουμε, ότι αυτός ο σεβασμός δεν είναι και τόσο πολύ διαδεδομένος σήμερα. Από τον άπλο πολίτη μέχρι τα κρατικά μέσα ενημερώσεως παρατηρείται υπέρβαση της έξουσίας του λόγου: ο άκροατής κατακεραυνώνεται και καθηλώνεται επί τόπου όπως δείχνει χαρακτηριστικά το σκίτσο που

σ ἐ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

δημοσιεύουμε (τοῦ Piem ἀπὸ τὴν ἑφημερίδα «Le Figaro» τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1980).

Ἑλλειψη προσοχῆς

Ἀκόμα καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὅλες τὶς ἐπισημάνσεις τοῦ τύπου «πᾶν ῥῆμα ἀργὸν θ' ἔαν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθαίου ιβ' 36) ἢ τὸ εἰδικὸ αἵτημα πὺν ὑποβάλλουμε σὲ περιόδους πνευματικῆς κατανύξεως νὰ μὴν μᾶς δοθεῖ «πνεῦμα ἀργαλογίας», δὲν εἴμασταν πολὺ προσεκτικοὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Παρατηρῶ πολλές φορές, θ ἰ π λ α σὲ κηρύγματα πὺν ἔχουν προετοιμαστῆ με πολλή φροντίδα ὡς πρὸς τοὺς στόχους καὶ τὸ διάγραμμα, με ἐπιμέλεια ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο καὶ τὸ λεξιλόγιο, με προσοχή ὡς πρὸς τὴν διάρκεια, κ α ἰ ἄ λ λ α πὺν εἶναι τῆς στιγμῆς. Τὰ δεῦτερα ἔχουν τὴ σφραγίδα τῆς «ἐμπνεύσεως», τῆς παρορμητικῆς καὶ τοῦ αὐθιμορμητισμοῦ, τῆς προχειρότητος. Περιέχουν ἀσφαλῶς καὶ χρήσιμες σκέψεις, εὔστοχες παρατηρήσεις πάνω στὰ ἀναγνώσματα, ἐριμηνευτικὰ σχόλια κ.τ.τ. Ὡς ὅλον, ὅμως, χωλαίνουν γιατί εἶναι ἀπάραισκευα, ἀσχεδιάστα, ἀνισομερῆ, ἄτακτα. Θὰ μπορούσαν καὶ νὰ λείπουν ἀταίριαστα ἐπιχειροῦν νὰ ταιριάξουν, πρᾶγμα ἀδύνατο, με τὸν ἀριστουργηματικὸ λόγον τῶν λειτουργικῶν μας κειμένων.

Διερωτῶμαι τότε. Τί εἶναι ἐκεῖνο πὺν ἐξωθεῖ ὀρι-

σμένους νὰ θέλουν ὀπωσδήποτε νὰ μιλήσουν; Τί εἶναι ἐκεῖνο πὺν τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἐκτίθενται ἐκθέτοντας με ἀκατάλληλο τρόπο τὸ Εὐαγγέλιο; Ἐνθουμούμαι κάποιον φοιτητὴ ὁ ὀποῖος ἐπέμενε σώνει καὶ καλά «νὰ διδάσκει» ἀπὸ ἀμῆβνος. Τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν μᾶλλον πεινιχρὰ πρὸς ἀρνητικά.

Μερικοὶ δὲν λαμβάνουν ὑπόψη τους οὔτε καὶ τὰ σχόλια πὺν γίνονται εἰς θάρος τους. Δὲν ὑποστηρίζω ὅτι εἶναι μόνο χάρισμα τὸ νὰ μιλᾶς καὶ νὰ κηρύσσεις. Ἀπαιτεῖται πολὺς φωτισμὸς, θέβαια, ἀλλὰ καὶ πολὺς κόπος. Θὰ ἔλεγα ὅτι εἶναι καὶ ζήτημα ἐπιγνώσεως τῶν ἱκανοτήτων μας. Πολλοὶ κατέχουν αὐτὴν τὴν ἰδιότητα ἄλλοι ὄχι. Τὸ δυστύχημα με τοὺς τελευταίους ἀπ' ὅ,τι φαίνεται εἶναι ὅτι οὔτε καὶ πρόκειται νὰ τὴν ἀποκτήσουν. Τὸ κακὸ ὅμως τὸ κάνουν. Ἀντὶ δὲ νὰ ἐπιδιώκουν μέτρα γιὰ νὰ συγκριθοῦν δὲν θέτουν κανένα μέτρο καὶ φραγμὸ ὄστε νὰ συγκρατηθοῦν.

Μιὰ τέτοια στάση εἶναι ἐπόμενο ὅτι θέτει ζήτημα ποιμαντικῆς τάξεως. Ἡ διακονία τοῦ λόγου δὲν γίνεται γιὰ νὰ ἱκανοποιεῖ προσωπικῆς μας ἀνάγκες. Ἀποβλέπει στὴν οἰκοδομὴ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Κι ἂν ὑπάρχει καὶ ἡ παραμικρότερη ὑπόνοια ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς δὲν θὰ οἰκοδομήσει εἶναι προτιμότερη ἢ ἀπουσία του. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἀφορᾶ μόνο στὸν ἴδιον τὸν χειριστὴ τοῦ λόγου. Ἡ ἀρμόδια ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἔχει τὴν εὐθύνη τοῦ ἐλέγχου, τῆς συμπαραστάσεως καὶ καθοδηγήσεως του.

Ἡ διάρκεια αὐτῆς τῆς ἀ φ α σ ἰ α ς ἂς γίνεῖ ἀ φ ο ρ μ ῆ γιὰ μαθητεία, προετοιμασία, ὀρθοφωνία. Τὸ καλοκαίρι μπορεῖ νὰ γίνεῖ μιὰ περίοδος σπουδῆς καὶ ἐμβαθύνσεως ὄχι μόνο στὰ θέματα καὶ τὸ περιεχόμενο τῶν κηρυγμάτων μας, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπανεκτίμηση τοῦ χρόνου πὺν οἱ κατὰ περίστασιν ἀκραταὶ μας θέτουν στὴν διάθεσή μας. «Χρόνου φείδου» ἐπομένως! Ἀς ἀντηχήσει ἐπίκαιρα ἢ ἀρχαία ἐπιταγὴ ὄστε νὰ καλύψει σύγχρονες ἀνάγκες.